

Kulturdepartementet

Vår dato 15.02.2019

Deres referanse 18/4856

Høring – Forslag til endringer i kildevernreglene i straffeprosessloven og tvisteloven

Vi viser til høringsbrev datert 24. september.

Generelt

Mediebedriftenes Landsforening (MBL) er mediebedriftenes bransje- og utgiverorganisasjon. MBL skal bidra til å styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn.

Kildevernet er begrunnet i demokratihensyn. Det er allmenhetens behov for opplysning og en samfunnsdebatt som bygger på et opplyst offentlig ordskifte som må være utgangspunktet for reglene om kildevern. Vi mener derfor at kildevernet bør utformes som en rett for kilden, tilsvarende den svenske modellen for «meddelarskyddet».

Hvem omfattes av kildevernet

MBL støtter departementets alternativ 2 når det gjelder hvilke aktører som kan påberope seg vern om anonyme kilder. For oss er det helt vesentlig at også fagpresse og magasin/ukepresse faller innenfor definisjonen, samt at også stoff som tilkommer journalist eller redaktør gjennom andre tilknytningsformer enn arbeidsforhold er omfattet. Videre er vi enige i at også flere enn de som har vært deltakere i den fortrolige kommunikasjonen må omfattes av kildevernet, og etter vårt syn er departementets forslag her dekkende.

Unntak fra kildevernet

På lik linje med de andre medieorganisasjonene ønsker MBL et så absolutt kildevern som mulig. Alle unntak fra et absolutt vern vil i realiteten føre til en nedkjølende effekt fordi det kan være uforutsigbart for kildene hva konsekvensene kan bli. Vi har i dag nedfelt et slikt absolutt vern i presseetikken, og mener dette også må reflekteres i lovteksten.

Etter vårt syn er departementets forslag til ordlyd uansett ikke dekkende for gjeldende rett, og bidrar i alle fall ikke til klargjøring. Vi viser til presseorganisasjonenes høringsuttalelse om ny straffeprosesslov fra 2016 og forslaget der om unntak bare kan gjøres « i særlige tilfeller dersom det foreligger et altoverveiende samfunnsmessig behov» samt de ytterligere vilkårene som også foreslås:

- I vurderingen skal det legges vekt på den langsiktige nedkjølende effekten ethvert inngrep i kildevernet vil ha.
- Kildens identitet må være avgjørende for sakens opplysning.
- Opplysningene kan ikke fremskaffes på annen måte.

Etter vårt syn gir dette bedre uttrykk for gjeldende rett og våre internasjonale forpliktelser.

Vern av innholdet i journalistisk materiale

Når det gjelder upublisert materiale viser vi til Straffeprosesslovutvalgets forslag om en egen bestemmelse om vern av slikt materiale, og ber departementet vurdere en slik bestemmelse. De samme hensyn gjøre seg gjeldende når det gjelder upublisert materiale som for vern av kildens identitet og bør må samme måte tydeliggjøres i lovteksten.

Etter gjeldende rett unntar ikke kildevernet bare personlige data om kilden, men også spørsmål som er egnet til å spore kilden. Dette er helt vesentlig for at kildevernet skal være reelt. Departementet sier i høringsnotatet at når det gjelder kildevernets rekkevidde er også spørsmål som indirekte er egnet til å identifisere kilden er ment dekket av ordlyden i forslaget. Vi foreslår at man av pedagogiske grunner tar dette direkte inn i lovteksten.

Forklaringsforbud og taushetsplikt

MBL viser til vår høringsuttalelse til ny medieansvarslov hvor vi mener at det bør innføres en lovestemt taushetsplikt. En generell regel om dette bør lovfestes i ny medieansvarslov. Vi viser i den forbindelse til Kulturdepartementets høringsnotat til ny medieansvarslov og de vurderinger og argumenter som fremkommer der. Når det gjelder utformingen av en taushetspliktbestemmelse viser vi til Redaktørforeningens forslag i sin høringsuttalelse.

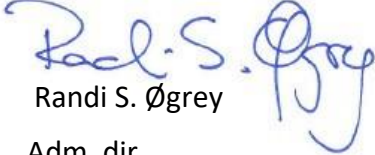
En lovestemt taushetsplikt må følges av prosessrettslige regler om forklaringsforbud. Det er i den sammenheng naturlig å inkorporere dette i den foreslåtte regelen om bevisforbud i § 8-3.

Etterforskningsforbud

Vi viser til den svenske modellen for anonymitetsskydd som består av både taushetsplikt og etterforskningsforbud. Etter MBLs syn bør vi også i Norge ha et generelt forbud som også må gjelde politietterforskning av en kildes identitet. Et etterforskningsforbud vil kunne bidra til å redusere den langsiktige nedkjølende effekt en etterforskning av kilder kan ha. Bekymringen for misbruk fra kriminelle kan løses ved at man har de samme unntak for vern som det vernet av anonyme kilder vil ha.

Vennlig hilsen

MEDIEBEDRIFTENES LANDSFORENING

Randi S. Øgrey

Adm. dir.